

ИВАН ВАЗОВ
ПОД НАШЕТО НЕБЕ

chitanka.info

ПОД НАШЕТО НЕБЕ

*Поет роден съм аз, поет съм същ.
Душа на песни извор е могъщ
във радост, скръб, при росните цветя
на май, в фъртуните на януари,
всегда доволно е да диша тя
въздухът на България.*

*На моя дух свободен и крилат
за песни родина е целий свят
но странна сила сеща, колчем той
вис някой зърне на Балкана стария,
когато тласнува летежа свой
в небето на България*

*Сърце ми знай да тупа и копней
над всяка скръб и звукове да лей,
и всяка струна в него закънти,
щом някой външен стон удари я;
но то най страстно чувства, тупти
с сърцето на България.*

*На мойта Муза ликът вдъхновен
навред дружи ме, скръбен ил засмен
тя песни сладки тихо ми шепти.
Но пламък нови, творчески, разгаря я,
до нея колчем екне, долети
вик някой на България.*

НИВАТА

*Сейте разумное, доброе, вечное!
Некрасов*

*Морен орач из нивата сееше,
сееше в ровки бразди,
руен се пот от челото му лееше
и по космати гърди.*

*Гледах как фърляше весело семето —
чисти и здрави зърна.
Сей, земеделецо, днес му е времето,
фърляй добри семена.*

*С жътва богата, със спор, изобилие
бог ще труда надари,
честно и славно е твойто усилие,
бодро засявай, ори.
Зная сеячи и други във нивата —
в другата нива у нас:
там ще поникне трънакът, копривата,
не позлатеният клас.*

*Гнило е семето в почвата, плодната,
дето го пръскат они,
плодове грозни ще бликнат в народната
нивица, грозни злини.*

*Хранят с отрова това поколение,
с дело, с примери и реч...
Бъдеще страшно ще жънем в смущение,
жънем го даже ний веч...*

*Сейте, сеячи, доброто засявайте
в младата нива у нас,
истини здави в душите втълпявайте,
важен е днешния час.*

*Сейте ламтеж къмто правда божествена,
сейте любов — не вражда,
милост в сърцата и обич мъжествена
къмто дълга и труда.*

*Жадна за хубаво семе е нивата,
силна е, сочна е тя:
всичко се фаща в горката, родливата:
бурен и клас, и цветя.*

БЪЛГАРИЯ

*Обичах те, когато бе робиня
и влачеше позорния хомот
и всеки зов към по — добър живот
над теб минаваше кат през пустиня.*

*Обичах те, кога изгря над теб
зорницата на твоето пробужданье,
духовна светлина и просвещение
за тебе станаха насъщний хлеб.*

*Обичах те, кога ярем да счупиш,
ти меч изтегли във неравен бой
и с жертви страшни, скъпи и безброй
успя си бъдещето да изкупиш.*

*Обичах те, когато заблестя
свободата над твоите балкани,
кога над твоите пепелища, рани —
живот разкошен буйно зацъфтя.*

*Здрависах те, кога света зачуди
при Сливница с победни си ура
и първите си лаври ти набра,
и мощ незнайна се у теб пробуди.*

*Обичах те в твоите смутни дни
и в трусовете страшни, що изпати,
когато в късо време преживя ти
на век тревогите, безчет злини.*

Обичам те и днес, кога забрави

*задачи светли и уроци зли,
на жажди бесни, диви крамоли
да станеш поприще се ти остави;*

*когато в твойта почва семена
ужасни падат — за ужасна жътва,
и пъклен дух към лош те път упътва,
обезверена в всички знамена;*

*кога си жадна да чуйш бодър зов,
о майко бедна, майко безпокойна —
и повече от сявгаш си достойна
за плач, за порицанье и любов!*

София, 1899

КОКИЧЕ

*Въз снега се е подало
ранно цъфнало кокиче.
Зърна цветенцето бяло
миличкото птиче.*

*— Здравствуй, цвете ранобудно! —
пиленцето му издума; —
пролет иде, време чудно,
радост в нова шума.*

*— Здравствуй — зайчето му каза, —
мъх в снега от дълго чопля...
Виждам, пролет се показва:
скоро ще се стопля.*

*— Здравствуй, прелестно кокиче —
близкий сухи храст застена. —
Скоро пак ще ме окичи
шумица зелена.*

*— Здравствуй — рече му въздуха, —
песен скоро ще да влее
радост в тишина ми глуха,
слънце ще ме сгрее.*

*— Поздрав! — там от небесата
витошки орел изграка. —
В старо гнездо, на скалата,
любов пак ме чака.*

— Здравствуй! — рече му сърцето. —

*Тежки ми са зимни бури... —
Рече и замлъкна клето,
нищо не притури!*

София, 23 февруари 1900

ДЕ Е БОГ?

Търсих го на небето — там го няма —
от празнотата му смутен останах.
Търсих го в земния му дом, но в храма
аз ликът му видях.

Подирих го в сърцата — срещнах тамо
не бога благи — други бог жесток;
дирих го в разума — той каза само
„Не знам какво е бог!“

Потърсих го в душата човешка —
там името му беше, а не той,
дирих го вред...и викнах в мъка тежка:
— Къде си, боже мой?

Не виждам те в небето и в чолякът,
земята пуста е сега без теб
и пълна с кривди, зло, синджири звякат,
цари Ваал свиреп.

Загълхна в бурен твойто слово живо
и твоя благ завет за братство, мир,
теб химни пейм, а служим послушливо
на други, лют кумир.

Къде си, бог на любовта, живота,
на истината извор вечен, свят?
И чух аз вик: — „Търси го на Голгота:
той пак е там разпят!“

ДВАЙСЕТИЙ ВЕК

*Стоиме на прага на дваисетий век.
Светът ще го среща със пенести чаши
и с песни, с надежди — че той ще е лек —
мислителят само се плаши.*

*Ний вляземе в нов век, но не в нови дни.
Въпроси зловещи висят нерешени,
неправди царуват и вечни злини,
вериги дрънчат нестрошени.*

*Печално наследство изминалий век
на новий предава — тъй както прие го.
Недъзи вековни очакват лек...
о, ще ли го найдет и в него?*

*Ил пак ще да скърца всемирний хомот
и гол меч — не разум ще има надвластье?
А как изжаднял е човешкият род
за правда, за мир и за щастье!...*

ЕСЕН

*Капят, капят позлатени
листи по земята,
ветри есенни студени
плачат в дървесата.*

*Някога, в младо време,
тоя стон печален
скръбно свивал е сърце ми,
кат стон погребален.*

*Фърка времето крилато,
фърка с бяг чудесен:
мина мойта пролет, лято,
влязох и аз в есен.*

*Днес спокойно гледам ази
вехнещата младост,
кат картина, дето пази
за мен тайна сладост;*

*днес любовно слушам тая
музика в листата,
като отзив на оная,
що ми е в душата.*

1900

ЛЮБОВ ТРЯБВА

*Почтено чувство е да негодуваш,
да бъдеш съдия над всички строг
и с реч от яд пламтяща да бичуваш
недъзи, слабости, разврат, порок.*

*Добро е нещо да жигосваш века,
греховний свят да теглиш ти на съд,
да фърляш злъчни клетви въз човека,
повтаряни, откакто е светът.*

*Но има нещо по — добро, о, брате,
от твоя гняв и благороден бес,
а то е: да обичаш — и туй подвиг свят е,
и много труден, много славен днес.*

*Да любиш — то е да знайш да прощаваш,
да имаш в себе си велика мощ;
да любиш — то е храбро да съзнаваш,
че си кат всички, можеби по — лош;*

*то значи ти да вярваш в тържеството
на божий луч у бедний человек,
не с дума — с дело да ратуваш с злото,
за язви вместо бич да имаш лек.*

*Да съди всякой знай — злият тоже...
Омразата — тя пълни днес света!
Тук трябва любов! — тя само може
светия кръст да вземе на Христа!*

ПОЕТУ

*Твърди, казваш, твърди са сърцата.
Твоите песни отзив не намират,
твоите сладки блянове в тълпата
ек не срещат, тях не ги разбират.*

*Те са твои — на света са чужди!
Пей за мъка всечовешка, жива,
пей за сълзи, за борби и нужди —
скръб душа ти с общата да слива.*

*Нека звучна лира да тълкува
туй, сърца що чувсвуват ранени,
плаче ли тя, громко ли ликува —
всяк да чува себе в нейно пенъе.*

*Чучулигата за себе пей в ефира,
никой друг ней се не отглася,
а камбанний звън го всяк разбира
с трепет: той към всички се отнася.*

ГЕРОИНЯ ЕКАТЕРИНА АВКСЕИТИЕВА СИМИТЧИЕВА

[Екатерина Авксеитиева Симитчиева — Българска учителка от Куманово, която се противопоставя на сръбските домогвания. Бременна, води една бурна демонстрация. Ударена от турски приклад тя загива след няколко дни.]

*Поклон, сестро! Дух велик, незнаен
крил се в тебе — героиньо мила —
и гневът на цял народ отчаен
със стихийна сила.*

*И сега те виждам как прекрасна,
лвица разярена,
падаш жертва на борба ужасна —
млада покосена.*

*Сякаш чувам: „Ето моите гърди
слаби, женски — бийте, не отстъпам!
Таз земя е наша — и ще бъде.
Тук мра — не се дръпам!*

*Мра за род и чест, от радост пълна.
Сестри, не плачете за мен, моля.“
Ти умря и хладен гроб погълна
крехко тяло и желязна воля,*

*И ечи гласът ти пак през гроба,
носи се от две страни на Рила,*

*за да влива пламък нов у роба,
нам дълга да сочи с нова сила.*

*Той звучи: О сестри, майки, дайте
същия пример на братя, чада!
Как се прав стои, мъже, узнайте —
как се честно пада.*

*Поклон, сестро — вечно у нас жива!
Поклон на борците чудни, нови —
на земята, де цъфтят такива
майки и гробове!*

София, 1899 г.

ВИДЯХ ГО ПАК...

Писано по случай шествието на македонската колония на 19 февруари 1900 г. из софийските улици.

*Видях го пак, видях го ази знамето
свето жалейно македонско черно
и с трепет красноречъето му нямото
разбрах го аз, покъртен бях безмерно.*

*Задрилски братя с ведно празнуваха
денят на избавлението ни славен,
а там зад Рилазвякове се чуваха
оковни вопли на народ безправен.*

*Под сняг печалното вървеше шествие,
из улицата кална то вървеше...
Склоних глава, изпратих му приветствие,
сетих сълза, че буза ми гореше.*

*Отмина то без шум, кат погребение,
на Македония със образа високи
и светлий ден на нашто избавление
пред мене с траур се покри дълбоки.*

София, 1900

ПРЕД ОРАЧА

*Край нивите мирни вървим.
Орач над браздите в пот плава.
Ний сладко и умно гълчим
за песни, изкуство и слава.*

*Гълчим за наслади, блага,
що в дар от живота ще вземем
без пот и без мъка... Я чакай сега
пред тоз орач шапка да снемем!*

БЕСЕДА

- По гъвкавост, каза той, нямам равен.
Аз рекох: — По-добре бъди железен.
— Горя от жажда тук да стана славен...
— Стани, казах, полезен.
- Пред всяка скръб, казах, ще бъда камък.
— Пред твойта — не пред чуждото патило.
— Във общий мрак ще блесна като пламък!
— Бъди, казах, светило.

ГОСТИТЕ

Кой чука там?

— Тук любовта е нежна,
омайницата прежна...
От моя сладък плам,
поет, поутоли гърди си!
— Любов, иди си!

Кой чука там?

— Аз Радостта съм. — Що е?
— Доидох в сърцето пусто твое,
по — пусто от порутен храм,
да фърля искра младост.
— Иди си, Радост!

Кой чука пак?

— Тук Славата е. Тичам
за нови лаври да извличам
поета из забрава, мрак.
Отнебесата ида право.
— Махни се, Славо!

Кой чука йощ?

— Скръбта съм. Дружка вярна,
дойдох да ти се мярна,
че сам си в тая тъмна нощ!
Отваряш ли ми ти вратата си?
— Влез, ти си у дома си!

София, 1900

ШУМИ МАРИЦА

*Шуми Марица!
Какъв е тоя звук —
свещен, кат никои друг?
Блестящ, като зорница?
Из трепетний въздух
когато заехтява,
той хубав е, кат слава,
от млад възторг тогава
трепери моя дух.*

*Шуми Марица!
На пир ли тя звучи,
под знаме ли ечи,
ил в шумната столица
гърми в тържествен час,
обфащат ме трептежи,
душата ми тогаз
кат боен кон се ежи
при тръбний боен глас.*

*Шуми Марица!
Пред мен в тоз звук крилат
кат в някой блян фъркат
редят се върволица
от слави, що не мрат:
Загората гробовна
и Шипката чутовна,
и Сливница гръмовна,
и знамена в димът!*

Шуми Марица!

От този звук съгрян,
кат бурен ураган
със огнен меч в десница
България летя:
на Стамбул до стените,
на Охрид при вълните,
на Шар до висините,
тоз славен звук ехтя!

Шуми Марица!
Не пее тя — тръби,
пред бури и съдби
фърчи, като орлица...
В тоз звук се всичко сбра:
на наший дух ламтежа,
на битките ехтежа,
на славата гърмежа
със хиляди ура!

ЗДРАВСТВУЙ, СВЕТЕ!

*На годините, на скърбите под твара
клюмна ми главата оснежена;
но видях го вчера минзухара —
луч огря душа ми натъжена
и сърце ми трепет млад усети...
И аз рекох: здравствуй ново цвете!*

*В зима крача... Но животът още пази
за мен тайни чарове мамливи
и на битието в бурните талази
храбро плувам: над бърда сънливи
утром зърна ли го дневното светило
аз му шъпна: здравствуй, слънце мило!*

*Сняг над мене... но сърцето — жарко.
Не убиват ледните фъртуни
туй, що в мене е вечно, що е ярко,
ни в душа отзивчивите струни
и крилата песен пак засяга
моя бдящ дух: здравствуй, Музо драга!*

*Дни на заник... И се любя жезско
тоз мир, хор от плачове и песни
любовта с възторзите ѝ небесни,
на живота нектара, пелина
(близко ми е всичко човешко),
и на път — към тайний бряг да мина,
аз повтарям шепота на вековете:
здравствуй, сладки свете!*

София, февруари 1910

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.